

Mehnerts konklusion på spørgsmålet om, hvad man kan lære om det sovjetiske system generelt på grundlag af ledelsens reaktion på Det nye Venstres opkomst i Vesten, er, at den sovjetiske ledelse – trods en foregiven ideologisk selvsikkerhed – er angst for ikke alene dette fænomen, men i det hele taget for påvirkninger udefra.

Bogen, der er forsynet med et person- og sagregister samt en fuldstændig fortegnelse over alle de gennemgåede artikler og skrifter, er skrevet i et veloplagt og letlæst sprog.

Bent Jensen

Eric C. Kollman: Theodor Körner. Militär und Politik. R. Oldenbourg Verlag, München, 1973. 467 s. DM 44.

Theodor Körner er en af de markante personligheder i mellemkrigstidens og efterkrigstidens Østrig. Den amerikanske historiker Eric C. Kollman, hvis fader udvandrede fra Burgenland i det østrig-ungarske monarki, har haft de forudsætninger, som afstamning og det fjerne U.S.A. har givet ham med hensyn til engagement og iagttagerafstand og resultatet er blevet en læseværdig biografi af soldaten og politikeren Körner.

Theodor Körner fødtes i en tysk-østrigsk soldaterfamilie, og både han selv og broderen blev officerer i den hær, der var et af de efterhånden få sammenknyttende organer i det multinationale dobbeltmonarki. Körner deltog i den 1. verdenskrig på den italienske front og avancerede til oberst og stabschef. To egenskaber udmærkede ham som soldat – hans sans og interesse for de tekniske sider af moderne krigsførelse og en stærk samhørighed med og forståelse for de menige soldaters afsavn og behov. Dette sociale aspekt af officerens rolle havde allerede før krigen fået udtryk i Körners interesse for folkeoplysning og specielt blandt arbejderbefolkningen i Wien.

Skønt Körner efter krigens ophør fortsatte som officer og bidrog væsentligt ved opbygningen af en hær for den rest af en stormagt, der var blevet småstaten Østrig, kom han på grund af sine politiske anskuelser, der førte ham ind i det socialdemokratiske parti, snart i modsætning til mange af sine kolleger, der stadig var monarkister, og til den kristeligt-socialt forsvarsminister Karl Vaugoin. Resultatet blev hans afskedigelse med generalsrang.

Körner blev nu socialdemokratisk politiker med den usædvanlige fortid som kejserlig officer og forhenværende general. I rigsdagen søgte han som sit partis ekspert at hindre den anti-republikanske politisering af hæren og polariseringen mellem den socialdemokratiske styrede storby Wien og det agrariske, konservative Østrig, der blev den første østrigske republiks skæbne. Han tog også afstand fra den militarisering af modsætningen mellem arbejderne og de borgerlige partier, som fik udtryk i oprettelsen af det republikanske Schutzbund og dets fascistiske modstander Heimwehr. Körner frygtede den borgerkrig, der stadig lurede, og som fra 1930'erne og efter Dollfuss' overtagelse af kanslerposten drev udviklingen frem til borgerkrigen i februar 1934. Körner var i opposition til den socialdemokratiske kurs, der resulterede i det militære opgør med hæren og Heimwehr, fordi han anså det for på forhånd at være tabt for arbejderne.

Fra 1934 og under det nazistiske styre efter 1938 førte Körner en tilbagetrukket forskertilværelse i krigsministeriets arkiv, hvor han især kastede sig over studiet af v. Clausewitz' strategiske opfattelser og deres relevans for samtiden. Han studerede også russisk og satte sig ind i de sovjetiske strategers værker. Körner var formodentlig en af de meget få officerer uden for Sovjetunionen, der nøje havde vurderet den sovjetiske hær og dens kvalitet. Han var ved det tyske angreb på Sovjetunionen i juni 1941 overbevist om, at den krig kunne Tyskland ikke vinde.

Ved krigens afslutning i 1945 blev Körner borgmester i det krigshærgede Wien, og hans indsats på denne post blev højdepunktet i hans politiske karriere. Som organisator af først nødens afhjælpning og derefter den begyndende genopbygning, som mægler mellem de østrigske politiske partier og formidler i de betydningsfulde forhandlinger med besættelsesmagterne kom hans evner til fuld udfoldelse. På baggrund af denne indsats, der vandt ham tilhængere i alle lejre, blev han til trods for et borgerligt flertal i 1951 valgt til republikkens præsident. Også på denne post var han medvirkende til at give den 2. østrigske republik dens særpræg. Om nødvendigt skarpt holdt han sammen på den store regeringskoalition, og inden han døde i 1957 oplevede Körner opfyldelsen af sit største ønske: fredstraktaten, der gav Østrig dets selvstændighed tilbage og – for en gammel soldat – den tilfredsstillelse at se en ny østrigsk hær oprettet.

Kollmans værk er ikke det store biografiske kunstværk, men det giver et indgående og sobert billede af en interessant personligheds udadvendte virke, mens mennesket Körner kun glimtvis træder frem – men interessant.

Sven Henningsen

Edgar Snow: Die lange Revolution. China zwischen Tradition und Zukunft, oversat fra »The Long Revolution« (1971) af Gerold Dommermuth. Deutsche Verlags-Anstalt, Stuttgart, 1973. 304 s. DM 28.

Edgar Snow, der døde i 1972, kunne siden han i 1936 som den første vestlige journalist besøgte og skildrede de kinesiske kommunister og den røde hær i basen i Yen-an, opfattes som en slags medium for det kinesiske kommunistiske parti og den kinesiske revolution over for omverdenen. Derved opnåede han at blive venner med de kinesiske ledere, hvilket kom til udtryk derved, at han som måske ingen anden vestlig osse fik lejlighed til at interviewe og tale fortroligt med f.eks. Mao Tse-Tung og Chou En-Lai. Denne hans sidste bog indeholder – udover et vigtigt ældre interview med Mao fra januar 1965, hvor denne bl.a. kom ind på Kinas holdning til Vietnam-konflikten – osse to centrale samtaler med Mao og Chou fra slutningen af 1970, hvorunder Mao bl.a. omtalte de kinesiske motiver til at lade Richard M. Nixon besøge Kina i 1972.

Bogen, der er blevet til på baggrund af Snows sidste rejse til Kina i 1970/71, kan opfattes som Snows vurdering af Kina oven på kulturrevolutionen 1966–1969. Redegørelsen for den store proletariske kulturrevolution og dens politiske og sociale følger indtager derfor en central plads i bogen, og Snow prøver at forklare begivenhederne ved bl.a. at formidle den kinesiske ledelses version af revolutionen og dens sigte. Kulturrevolutionens virkninger kommer f.eks. frem i Snows skildring af forskellige sider af det kinesiske samfund så som sundhedsvæsenet, hæren og partiets rolle i det kinesiske samfundssystem og det konkrete liv i de kinesiske folkekommuner. Skildringen af dette Kina er spændende og varm; Snow må siges at være en ikke ukritisk, men dog indforstået og derfor osse læseværdig iagttager og kender af et Kina, der i Snows øjne og i overensstemmelse med Mao Tse-Tungs tanker kompromisløst stræber mod et egalitært, et socialistisk samfund. Revolutionen er dog lang.

Karl Christian Lammers